

7 – Lineær regression i Nspire

Ofte ser vi, at fx befolkningsudvikling ikke beskrives ved en forskrift, men ved en række *data*, hvorefter vi selv skal finde den bedste lineære funktion til at beskrive data. Dette kaldes *lineær regression*. Et eksempel kunne være

Opgave:

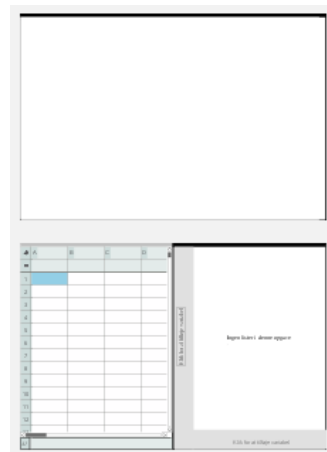
År	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Øl (mio. liter)	574	554	527	505	476	453

Tabellen viser danskernes forbrug af øl i perioden 2005-2010.

Denne udvikling kan med god tilnærmelse beskrives ved en lineær model.

- Benyt alle tabellens data til at opstille en lineær model, der beskriver udviklingen i danskernes forbrug af øl som funktion af antal år efter 2005.
- Tegn et residualplot og bestem den største afvigelse mellem modellen for danskernes ølforbrug og de observerede værdier
- Hvor meget falder danskernes forbrug af øl pr. år ifølge modellen?
Bestem danskernes forbrug af øl i 2015 ifølge modellen

Sideopsætning og indskrivning af data:

Vi arbejder os gennem opgaven sammen:

Start med at åbne Nspire og lav fx en side til **Noter**. Vælg derefter **INDSÆT > SIDE** (vigtigt at du ikke tilføjer OPGAVE) og vælg her en side delt mellem **Lister og regneark** og **Statistik og diagrammer**

Start med at skrive data ind i to søjler i regnearket.

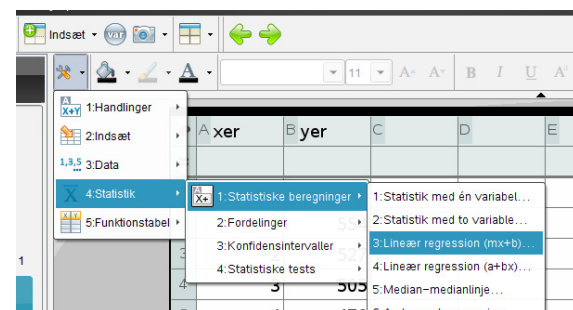
Den første søjle angiver *antal år efter 2005* som vi i modellen er vores x-værdi. Vi skal give søjlen et navn og vi kan kalde den fx 'xer' eller 'xx' eller 'aar'. Du må ikke kalder den 'x', fordi det vil give dig problemer senere

	A xer	B yer	C
=			
1		0	574
2		1	554
3		2	527
4		3	505
5		4	476
6		5	453
7			
8			

Tilsvarende med den anden søjle, som angiver forbrug af øl i millioner liter i Danmark. Vi skriver data ind og angiver et navn til listen fx 'yy' eller 'yer' eller 'forbrug'

Dit regneark skal se således ud når du har indskrevet det hele.

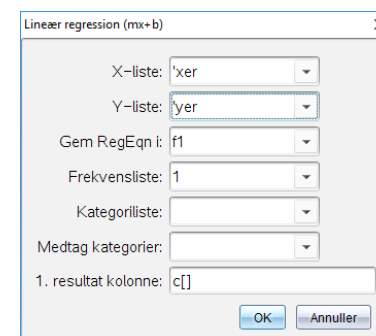
Lav lineær regression i LISTER OG REGNEARK og hent den ind i NOTER

Klik i det felt lige under 453 (det der er blå på billedet og vælg:

Dokumentværktøjer > Statistik > Statistiske beregninger > Lineær regression

Det er ligegyldigt om du vælger nr 3 eller 4 på listen

Nu åbner følgende boks, hvor du bare skal finde dine to lister i de to øverste felter.

Bemærk at der står **Gem RegEqn i f1**

Det betyder at Nspire vil kalde den funktion vi leder efter for f1(x). Du kan vælge at skrive fx f i stedet for f1. Så definerer Nspire funktionen med det navn. Jeg lader det bare stå her.

Tryk OK

Derefter udregner Nspire den bedste model:

Du behøver ikke se nærmere på dette lige nu.

Nu går vi tilbage til forsiden (Du kan bladre med ctrl+pil højre/venstre) og åbner en mat-box i **Noter** og skriver **f1(x)**. Nu skal der gerne komme til at stå en forskrift

	A	xer	B	yer	C		D		E
=							=LinRegM		
1		0		574	Titel		Lineær r...		
2		1		554	RegEqn		m*x+b		
3		2		527	m		-24.6		
4		3		505	b		576.333		
5		4		476	r ²		0.998065		
6		5		453	r		-0.9990...		
7					Resid		{-2.3333...		

f1(x) ▶ 576.333-24.6 · x

Nu har du udregnet det der bliver spurgt om i spm a) men skal lige have tekst med der præsenterer problem og svaret:

Opgave: Data på næste side viser danskernes forbrug af øl (målt i mio l) i perioden 2005–2010. Vi antager at det er en lineær model.

a) Bestem ud fra data en model for ølforbruget som funktion af antal år efter 2005.

Vha lineær regression i regnearket på næste side har vi bestemt forskriften til

f1(x) ▶ 576.333-24.6 · x, hvor x er år efter 2005 og f1(x) er forbrug målt i mio liter.

Lav residualplot og udskriv listen med residualer

For at svare på spørgsmål b) skal vi tegne et residualplot, der er et plot over punkternes afvigelser fra linjen. Det gør vi i STATISTIK-vinduet (Diagrammer og statistik), samtidig med at vi kontrollerer svaret fra spørgsmål a).

Gå ind i **Statistikvinduet** og klik på firkanten under x-aksen, og vælg det du kaldte din x-liste (jeg har kaldt det **xer**), og gør det tilsvarende på y-aksen

Gå derefter - mens du står i STATISTIK-vinduet - ind i **dokumentværktøjer > Undersøg data > Regression > Vis lineær (m+b)**

Nu får du tegnet linjen ind med forskrift.

Vælg nu - mens du stadig står i regressionsvinduet **dokumentværktøjer > Undersøg data > Residualer > Vis residualplot** hvorefter afvigelserne fra linjen tegnes under grafen (se resultatet næste side).

Vi ser af residualplottet at afvigelserne ligger mellem -2 og 2. For at svare præcist på hvad den største afvigelse er, kan det være rart at få udskrevet residualerne som tal.

Åben et matematik-felt og skriv **stat. ...** og vent

Nu åbner en liste med de muligheder vi har for at vælge.

Klik på **7:resid** og du får svaret

stat.Resid ▶ {-2.33333,2.26667,-0.133333,2.46667,-1.93333,-0.333333}

Vi ser at den største afvigelse er på 2.46667 og at det er det svarer til den 4 observation hvor x=3 dvs i år 2008.

Vi kan også få Nspire til selv at finde største og mindste værdi med en **max-** og en **min-**komando. Dette kan være en fordel ved større datasæt

max(stat.Resid) ▶ 2.46667

min(stat.Resid) ▶ -2.33333

Vi kan nu svare på spm b)

b) Tegn et residualplot og bestem den største afvigelse mellem modellen og de observerede værdier

Residualerne er **stat.Resid** ▶ {-2.33333,2.26667,-0.133333,2.46667,-1.93333,-0.333333}

Den største afvigelse er på 2.47 (mio liter) i 2008. Plottet er på næste side

I spørgsmål c) spørges der om hvor meget danskernes ølforbrug falder med om året og hvad forbruget - iflg modellen - er i 2015. Hældningskoefficienten svarer netop til det ølforbruget falder med pr år, og værdien i 2015 svarer til f1(10), idet 2015 er 10 år efter 2005. I kan se den endelige og færdige besvarelse på næste side

Opgave: Data på næste side viser danskernes forbrug af øl (målt i mio l) i perioden 2005–2010. Vi antager at det er en lineær model.

a) Bestem ud fra data en model for ølforbruget som funktion af antal år efter 2005.

Vha lineær regression i regnearket på næste side har vi bestemt forskriften til

$f_1(x) = 576.333 - 24.6 \cdot x$, hvor x er år efter 2005 og $f_1(x)$ er forbrug målt i mio liter.

b) Tegn et residualplot og bestem den største afvigelse mellem modellen og de observerede værdier

Residualerne er $\text{stat.Resid} = \{-2.33333, 2.26667, -0.133333, 2.46667, -1.93333, -0.333333\}$

Den største afvigelse er på 2.47 (mio liter) i 2008. Plottet er på næste side

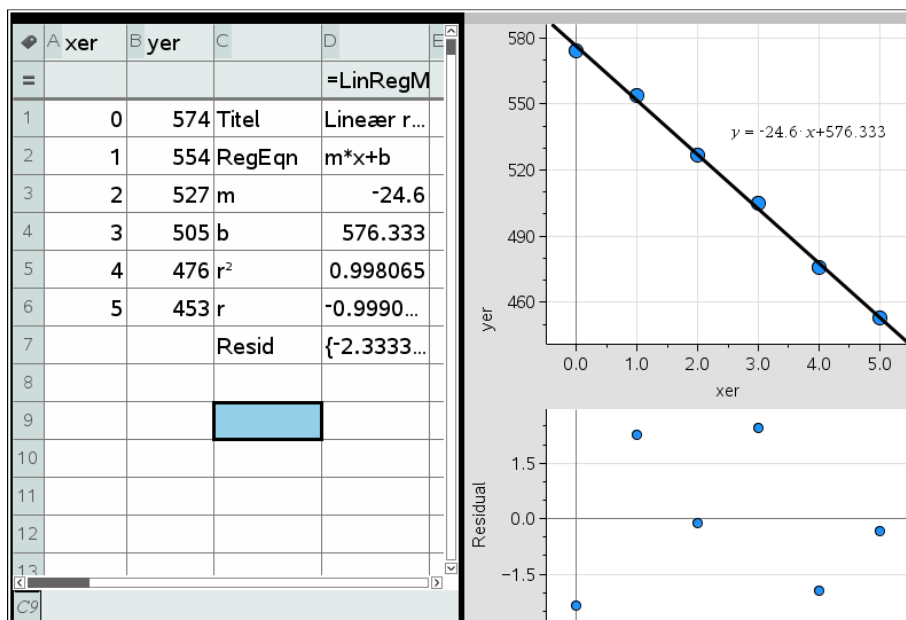
c) Hvor meget falder danskernes forbrug af øl pr. år ifølge modellen?

Bestem danskernes forbrug af øl i 2015 ifølge modellen

Af hældningskoefficienten $f_1(x)$ aflæses, at forbruget af øl falder 24.6 mio l pr år.

I 2015 svarer det til $x=10$: $f_1(10) = 330.333$

Forbruget i 2015 er på 330 mio l iflg modellen

Opg 1:

Befolkningsudviklingen i Sverige kan beskrives ved tabellen

Årstal	1960	1970	1980	1990	2000	2010
Anal (i mio.)	7,49	8,04	8,31	8,56	8,87	9,38

[Bemærk at talmateriale i eksamens-opgaver altid angives med ”komma”, som er dansk standard, mens vores programmer altid regner med ”punktum”, som er amerikansk/engelsk standard. Du skal altså altid skrive data ind med punktum i stedet for komma]

Vi antager at befolkningsantallet i Sverige kan skrives på formen

$$f(x) = a \cdot x + b$$

hvor x er antal år efter 1960 og $f(x)$ angiver befolkningstallet i mio.

a) Bestem ud fra datasættet konstanterne a og b . Hvad fortæller a om befolkningsudviklingen.

NB! Husk at x -listen har 0 i første felt og ikke 1960

b) Lav et residualplot og angiv den største afvigelse mellem model og data

c) Bestem befolkningstallet i 2020 og angiv hvornår befolkningstallet runder 10 millioner iflg modellen

Er den lineære model god?

Vi kan vurdere en lineær model ud fra data-plot og residual-plot. Hvis punkterne ligger tæt på linjen og fordelt tilfældigt omkring linjen i punktplottet er modellen god.

Det sidste viser sig også ved at punkterne i residualplottet ligger tilfældigt rundt om x -aksen.

Opg 2: Under et langvarigt regnvejr aflæses en regnmåler hver halve time. Nedenstående tabel viser aflæsningerne.

Tid (timer)	0	0,5	1	1,5	2	2,5	3
Regnmængde (mm)	3	9	19	31	39	50	57

I en model beskrives regnmængden ved en lineær funktion

$$f(x) = a \cdot x + b$$

hvor $f(x)$ er regnmængden (målt i mm) og x er tiden (målt i timer), efter at aflæsningerne begyndte.

- Tegn et punktplot af tabellens data
- Bestem tallene a og b ved lineær regression
- ~~Tegn et residualplot, og kommenter på baggrund heraf om den lineære model er god til at beskrive regnmængden som funktion af tiden~~

Opg 3: Tabellen viser en opgørelse over antallet af praktiserende læger i Nordjylland i perioden 2010-2017

År efter 2010	0	1	2	3	4	5	6	7
Antal praktiserende læger	352	343	336	340	322	311	307	303

I en model kan antallet af praktiserende læger i Nordjylland beskrives ved

$$f(x) = a \cdot x + b$$

hvor $f(x)$ er antallet af praktiserende læger x år efter 2010.

- Bestem tallene a og b ved lineær regression.
- ~~Tegn residualplot.~~
- Bestem det årstal, hvor der er størst forskel mellem det observerede antal praktiserende læger og den tilsvarende modelværdi, og bestem denne forskel.
- Forklar hvad tallet a siger om antallet af praktiserende læger i Nordjylland. (NB! Brug altid det konkrete tal i dit svar)

Hvis vi kun har to punkter, så går *den bedste rette linje* lige gennem disse to punkter. Dermed kan vi bruge regression til at finde forskriften gennem to punkter:

Opg 4: For en lineær funktion gælder at den går gennem punkterne (2,7) og (9,33)

x	2	9
y	7	33

- Bestem forskriften for funktionen ved regression
- Bestem forskriften vha to-punkts-formlerne
- Bestem forskriften for funktionen med graf gennem (29, 54) og (43, 80)

Facitliste:

Opg 1: a) $a=0.035$ $b=7.571$ Befolkningen vokser med 0.035 mio pr år
b) Største-afvigelse i er på 0.121 mio personer (det var i 1970) c) 9.66mio ca 2030

Opg 2: b) $f(x) = 18.9 \cdot x + 1.4$ c) God model. Punkterne ligger tæt på linjen i dataplot og tilfældigt omkring linjen

Opg 3: a) $a = -7.3$ $b = 352.4$ c) ved $x=3$ dvs i 2013 er afvigelsen 9.6
d) Antallet af praktiserende læger falder i gennemsnit med 7.3 pr år

Opg 4: a+b) $f(x) = 3.71 \cdot x - 0.43$ c) $f(x) = 1.86x + 0.14$